

Takács Judit

A tulajdonnevek témaköréhez kapcsolódó onomasztikai feladatok a 3–6. osztályos anyanyelvi taneszközökben

Bevezetés

„A fiatalabb korosztály számára tudományunknak két fontos motivációja van. Az egyik az interdiszciplinaritása, a másik maga a tudomány tárgya, azaz a név és a vele kapcsolatos névkultúra” – csaknem negyed évszázada fogalmazott így *Fercsik Erzsébet* (1999, 311. o.) a tanítási órán megjelenő névtani ismeretekről. A tulajdonnév és a hozzá kapcsolódó ismeretek valóban érdekes témáját jelenthetik az anyanyelvi órának, ami a jelenlegi taneszközökben dominánsan a szófajtani tananyagrészekhez kötődik. Alsó tagozatban 3. és 4. osztályban az *Élölények, tárgyak, gondolati dolgok neve* témakör kapcsán jelennek meg a tulajdonnévtípusok, felső tagozatban pedig a névtudományi ismeretek a szófajtanhoz kapcsolódva jelentkeznek a 6. osztály anyanyelvi tananyagában. Bár az anyanyelvi tankönyvekben szinte minden évfolyamon sok tulajdonnevet tartalmazó vagy tulajdonnévre vonatkozó feladatot találunk – *Kecskés* (2018, 19. o.) az általa vizsgált újgenerációs felső tagozatos és középiskolai taneszközökben ezek arányát évfolyamtól függően min. 10, max. 26% közé teszi –, ám ezekben a tulajdonnév gyakran csak helyesírási vagy morfológiai ismeretek hordozója, onomasztikai ismeret ritkán kapcsolódik hozzá.

Kutatásom fontos előzményét jelenti *Fercsik* (1999) új anyanyelvi tankönyvcsaládra vonatkozó elemzése, melyben kiváló példát mutat a névtani ismeretek egyes tananyagrészekbe való integrálására és a kapcsolódó onomasztikai feladatokra. *Gasparics* (2017) a 3–6. osztályos anyanyelvi tankönyveket vizsgálta meg a névtani ismeretek megjelenése szempontjából, s a névtani ismeretek tanítóképzésben való oktatásának fontossága mellett érvelt, hiszen ezek az ismeretek nemcsak az általános iskola felső tagozatában, de már a tanítók által vezetett 3. és 4. évfolyamon is megjelennek, *Kecskés Judit* (2018) pedig egy újabb, úgynevezett újgenerációs tankönyvcsalád 5–12. osztályra vonatkozó kötetének elemzését végezte el a névtani ismeretek megjelenése szempontjából, s magam is az általa kialakított feladattipológiát használom vizsgálatomban.

Tanulmányomban annak a három évfolyamnak a névtani tananyagrészekhez kapcsolódó feladatait tekintem át, amelynek anyanyelvi tantervében nevesítve is megjelennek a tulajdonnevekkel kapcsolatos ismeretek, az egyéb tankönyvi szövegeket csak akkor vizsgálom, ha abban névtani ismeretanyagon túl kapcsolódó feladat is megjelenik. Jelen tanulmányban célom a vizsgált évfolyamok anyanyelvi feladatainak elemzése abból a szempontból, hogy ezek mennyire tekinthetők onomasztikainak, azaz tulajdonnévre vagy névtani műveletekre vonatkozóknak.

I. A névtani ismeretek megjelenése, helye a vizsgált évfolyamok tantervében és tananyagában

A közoktatásban a tulajdonnévi ismeretek tananyagként a szófajtanhoz kapcsolódóan jelennek meg. Alsó tagozat 3–4. osztályában az *Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve* témakört 20 órában javasolja a Kerettanterv (W1) feldolgozni. A cél a nevelési-oktatási szakasz végére az, hogy a tanuló felismerje, jelentésük alapján csoportosítsa, illetve önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét; kis kezdőbetűvel írja több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét; a személyneveket, állatneveket és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket pedig nagy kezdőbetűvel írja le. A megismerendő fogalmak a következők: élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve.

A tulajdonnevekkel kapcsolatos ismeretek felső tagozatban is a szófajtanhoz kapcsolódnak, a tulajdonnév ekkor a főnév egyik alcsoportjaként jelenik meg (ld. a Kerettantervet, W1). Az elsajátítandó ismereteket így tárgyalja a Kerettanterv az 5–6. osztályos anyanyelvi tananyag rész törzsanyagának VIII. részéhez kapcsolódóan: *Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók.* A tanterv szerint 6. osztályban a fő névtípusokon (személy- és helynevek, továbbá intézménynevek, címek, díjak neve és helyesírásuk) kívül megismerendők az állatnevek, égitestek, márkanév csoportja és az említett névtípusok helyesírásának kérdései is.

II. A feladattípusok bemutatása

Kecskés Judit szerint (2018) a diákok onomasztikai ismereteinek feltárása szempontjából nemcsak a hiányok feltérképezése, hanem a tankönyvcsaládokban megjelenő névtani ismeretek jellegzetességeinek bemutatása is lényeges, s e szempontokat szem előtt tartva elemezte és csoportosította *Kecskés* az újgenerációs anyanyelvi tankönyvcsalád névtani

ismeretekhez kapcsolódó részeit és feladattípusait (2018, az általa elemzett tankönyveket ld. 2018, 25. o.). Mivel a tanulmányomban egy névtípus oktatási kérdései kapcsán magam is erre törekszem, a továbbiakban az általa kialakított tipológiát (2018, 17–18. o.) használom, s a következőkben az általa meghatározott feladattípusokat mutatom be.

A) Onomasztikai feladat: valamely névfajtára és/vagy a névtani kutatások egyik alapl műveletére irányul. Névtani alapl művelet pl. a névgyakoriságra, néveredetre, névadási motivációra, névízlésre, névhasználati szokásokra, a névtípusok funkcionális, stilisztikai, morfológiai és rendszertani vizsgálataira vonatkozó művelet. A feladattípusra az egyik 4. osztályos tankönyvből emelek ki személynevekre vonatkozó példát:

Tk. 4.b 26/2.1

- a) Írd le a nevedet az alábbiak szerint! Családnév – keresztnév – becenév. Melyiket mikor használod?
- b) Hogyan illik bemutatkozni? Játsszátok el, hogyan mutatkoznátok be egy felnőttnek az iskolában és egy idegen gyereknek a játszótéren!

B) Tulajdonnévre vonatkozó ismereteket bővítő feladat: a leírásban csak névegyeddal megjelenített valamely névtípusra irányul; a fókuszában nem szükségszerűen névtani alapismeret áll, de tulajdonnéven végezzük el (mint a betűrendbe sorolást), pl.:

Mf. 4.a 18/1/a

- a) Olvasd el és sorold betűrendbe írásban az alábbi tulajdonneveket!

Mátra, Debrecen, Szeged, Balaton, Mecsek, Tisza, Aggtelek, Duna, Pécs, Esztergom

C) Tulajdonneve(ke)t tartalmazó feladat: a feladat fókuszában nem valamely névtípus, névegyed vagy névtani alapl művelet áll, de tartalmaz tulajdonnévként azonosítható nyelvi egységet, pl.:

Tk. 6.c 22/1

Emeljétek ki hangsúllyal a cselekvés helyét, idejét vagy eszközét a következő mondat értelmező felolvasásával!

Pista minden este telefonon küldött üzenetet Esztinek.

---

¹A továbbiakban alkalmazott rövidítések feloldása a következő: Tk. = tankönyv., Mf. = munkafüzet, számmal az évfolyamot adom meg. A feladatok esetében a lapszámot, a feladat számát és esetleg a feladatrészt alpontját tüntetem még fel, pl. Tk. 3.a 45/7/a.

III. A névtani témakörökhöz kapcsolódó onomasztikai feladatok elemzése

III.1. A továbbiakban két 3. (Tk. 3.a, Mf. 3.a, Tk. 3.b), két 4. évfolyamos (Tk. 4.a, Mf. 4.a, Tk. 4.b, Mf. 4.b) és három 6. évfolyamos tankönyvcsalád (Tk. 6.a, Mf. 6.a, Tk. 6.b, Mf. 6.b, Tk. 6.c, Mf. 6.c) névtani fejezeteinek feladattípusait elemeztem. Kifejezetten a névtani témakörök feladatait vizsgáltam meg azzal a céllal, hogy képet kapjak az onomasztikai ismeretek átadását segítő feladatok mennyiségéről és jellegzetességeiről. Az egyes feladattípusokat csak példákkal szemléltetem, a kvantitatív elemzést a III.2. pontban közölt táblázat tartalmazza.

A vizsgált alsó tagozatos taneszközökben az onomasztikai feladatok elsősorban a névtipológiára, a nevek kategorizációjára vonatkoznak, pl.:

Tk. 3.a 42/3/a

a) Kit vagy mit jelölnek az alábbi tulajdonnevek? Keress közös jellemzőt rájuk soronként, majd folytatd a sort!

András, Tamara, Bendegúz, Orsolya, Cecília, Kovács Péter

Lóri, Kormos, Cirmi, Lord, Pumpi, Csöpi, Tappancs

Sopron, Hegyalja utca, Erzsébet híd, Mátra, Afrika, Sió-csatorna

Téjút, Fiastyúk, Nap, Merkúr, Hold, Plútó, Föld

Madách Színház, Pénzügyminisztérium, Würtz Ádám Általános Iskola

Piroska és a farkas, A hét kecskegida, Kacor király, A kis gömböc

Tk. 3.a 43/4.

Milyen termék jut eszedben az alábbi mondatok személyneveiről?

Henry Ford autógyárának szalagjáról 1903-ban gördült le az első személygépkocsi.

Suzuki úr személyesen látogatta meg magyarországi autógyárát.

b) Egy termék saját neve is tulajdonnév. Írd le a kedvenc csokimárkádát és fogkrém-márkádát a füzetedbe!

Tk. 4.a 22/1.

Játsszunk! Figyeljétek meg az alábbi mondatokban a tulajdonneveket!

A szüleim a Dunán szokták nézni a híradót.

Nyáron sok a látnivaló a Dunán.

Jó filmet láttam hétvégén a Mátrában.

A Mátrában volt a legfinomabb a pereg.

Ez a hal a Tiszában él.

A Szaharát miért csak tizenkét éven felüliek nézhetik meg?

- a) Milyen szót tudnátok hozzátenni a mondatokban lévő tulajdonnevekhez, hogy a jelentésük egyértelmű legyen?
- b) Beszéljétek meg, milyen esetekben nem hiányoznak a köznevek a tulajdonnevek után!

Kiemelkedően sok onomasztikai feladatot tartalmaz a *Nyelvtan és helyesírás 4.* című tankönyv (Tk. 4.b, 5 db-ot) és munkafüzet (Mf. 4.b, 8 db) (ezekből példákat ld. alább).

Tk. 4.b 26/3.

- a) A magyar családnevek eredete igen változatos. Gyűjtsetek családneveket az alábbiak szerint!
Mesterségre utaló (*Esztergályos*)
Tulajdonságokat kifejező (*Fekete*)
Földrajzi nevekből származó (*Füredi*)
Hangszerek nevéből származó (*Lantos*)
Nép nevéből eredő (*Orosz*)
- b) Folytassátok a gyűjtést! Keressetek másféle eredetű tulajdonneveket is!

Mf. 4.b 26/2.

- a) Csoportosítsátok az osztályotokba járó gyerekek családnevét eredetük szerint!
- b) Gyűjtsetek családneveket az alábbiak szerint!
Idegen szóból származó:
Keresztnévből származó:
Növény nevéből származó:
Népnévből származó:

Viszonyításképp az újgenerációs 4.-es könyvcsalád (Tk. és Mf. 4.a) tankönyvében és munkafüzetében csupán 2-2 onomasztikai feladatot találunk, a többi a tulajdonnévre vonatkozó ismereteket bővítő feladat közül kerül ki. Onomasztikai feladat azonban nemcsak a személynevekhez kapcsolódhat (Mf. 6.b 13/2.), hanem a binonimák másik típusához, az állatnevekhez (Tk. 6.c 63/1) vagy a tárgynevekhez (Mf. 6.c 49/2/b), ritkábban a márkanemekhez is (Mf. 6.c 48/2).

Mf. 6.b 13/2.

Írd le a keresztned jelentését! (Ladó János Utónévkönyve vagy az internet segít.)

Tk. 6.c 63/1.

Párosítsd össze, melyik tipikus név melyik állathoz tartozhat!

ló	<i>Cézár</i>
kutya	<i>Pityuka</i>
macska	<i>Riska</i>
papagáj	<i>Szilaj</i>
tehén	<i>Cirmos</i>

Mf. 6.c 48/2.

Találjatok ki jól csengő márkanévet a következő termékeknek! Versenyezzetek, kié lett a legjobb! A termékek: cukorka, városi hátizsák, mobiltelefon.

Különösen kreatívak, minden névtípust felidéznek, s ezért akár összefoglalásként is használhatók azok a 6. évfolyamon megjelenő komplex feladatok (Mf. 6.c 49/2/a, Tk. 6.a 60/2), melyben egy város vagy ország hely- és intézményneveit kell a diákoknak létrehozniuk. E feladatok által a tanulók nemcsak a név használatát és helyesírását, hanem a névválasztás és névadás aktusának szempontjait is megismerhetik, illetve létrehozhatnak tipikus és kevésbé tipikus névegyedeket is.

Mf. 6.c 49/2.

- Terveztétek meg a jövő városát! Milyen utcák, terek, intézmények lesznek benne? Hogyan neveznétek el őket?
- Találjatok ki különleges, a mindennapi életet segítő tárgyakat (kételtű autó, sűgőgép, oktatógép stb.)! Adjatok nevet az új találmányoknak!

Tk. 6.a 60/2.

Készítétek el egy nagy csomagolópapírra Kölyökország térképét! Legyenek benne hegyek, folyók, alföldek, városok, falvak stb.! Nevezzétek is meg a földrajzi helyeket!

A 6.c tankönyvben kiváló szemelvényeket találunk többek között a személynévek kialakulásáról, a történelmi ragadványnevekről és az apellativizáció jelenségéről (71. o.): „Nyelvünk története során időnként előfordul, hogy köznévből tulajdonnév, tulajdonnévből pedig köznév válik. A nyelvi változás természetes dolog, olyan lassú folyamat, hogy a beszélők alig-alig veszik észre. Vezetékneveink közül a *Kis*, *Varga*, *Kovács*, *Arany* köznevekből váltak tulajdonnevekké, de például a *röntgen*, az *attila*, a *zserbó* vagy a *szendvics* esetében éppen fordítva történt. Köznevek szülehetnek személynévekből, erre voltak példák az előző szavak, de földrajzi nevekből vagy történelmi események elnevezéseiből is.”

Ezekhez a névtani érdekességhez azonban feladat, gyűjtőmunka nem kapcsolódik, holott ahogy a fentebbi szemelvényben az apellativizáció kapcsán konkrét utalás

is történik rá, egy zajló, folyamatban lévő nyelvi változásról van szó, ezért a nyelv folyamatos változásának bemutatására, felismertetésére kiválóan alkalmas lenne ez a jelenség. Ezzel ellentétesen jár el a 6.b tankönyv, melyben a főnévvel kapcsolatos ismeretek részösszefoglalásakor utalnak (ajánlott tananyagként), azonban szemelvény vagy kapcsolódó feladat nélkül a következő jelenségekre: tulajdonnevek köznevesülése; köznevek tulajdonnévvé válása; történelmi ragadványnevek (Tk. 6.b 35).

Jól kihasználják a tulajdonnevekhez kapcsolódó kutatás lehetőségét a 6.a tankönyv szerzői, mind a személynevek (58), mind a helynevek (60) kapcsán. Ezek a feladatok lehetőséget nyújtanak arra, hogy a diákok megismerjék a *néveredet*, *etimológia* és *népetimológia* fogalmakat, illetve azokat a szakszerű forrásokat, amelyekből néveredetre vonatkozó pontos információkat lehet szerezni:

Több olyan családnév van, amely eredetileg viselője származására utalt. Ilyen például az *Oláh*, *Polyák*, *Rácz*, *Szász*, *Tóth* név. Nézz utána, melyik utal lengyel, német, román, szerb, szlovák származásra! Bizonyára ismersz *Varga*, *Kádár*, *Molnár*, *Kolompár* nevű embereket. Kutass utána, hogy milyen régi foglalkozást takarnak ezek a nevek! Tudod-e, milyen tulajdonságra utal a gyakori *Balog*, *Balogh* vezetéknev?

A nevek eredete

Találj ki a következő földrajzi helyek valamelyikéhez „eredetmondát”, vagy kutass utána, honnan eredhet a neve! Tarts belőle az osztálynak kiselőadást úgy, hogy nem mondd meg, hogy valós vagy kitalált a történeted! Az ő dolguk megtippelni. Keress még hasonlóan beszédes vagy vicces földrajzi neveket! *Bodrogköz*, *Békás-szoros*, *Zengő*, *Sárvár*, *Kékes*, *Sebes-Körös*, *Jászárókszállás*, *Békásmegyér*

III.2. A névtani tananyagrészek célja, hogy a tanulók megismerjék a tulajdonnevek típusait, kialakulásukat, használatuk körülményeit és lehetőségeit. Ezt a diszciplináris tudást a három feladattípus közül *Kecskés* szerint (2018, 21. o.) csak az onomasztikai típusú képes átadni, hiszen e feladatok irányulnak névtani műveletekre (pl. a névadás és -használat körülményeire stb.), továbbá ezek közvetítik a tudományterület terminusait (névtípusok elnevezése, névadási lehetőségek, szabályok, névgyakoriság, eredet, köznévvé válás stb.).

Kecskés egy teljes tankönyvcsalád összes feladatát átvizsgálva az onomasztikai feladatok arányát 1–3% közé teszi (legnagyobb arányban, 3,12%-ban a 12. évfolyamon fordultak elő, az általam is vizsgált 6. évfolyamon az onomasztikai jellegűek aránya 2,8%) (2018, 19. o.). Logikusnak tűnik, hogy azokban a fejezetekben, melyeknek célja kifejezetten névtani ismeretek átadása, az onomasztikai feladatok lényegesen nagyobb

arányával találkozunk majd. Az alábbiakban összegeztem, hogy a névtani fejezetekben a feladattípusok milyen számban és arányban jelennek meg. Eredményeimet az 1. táblázat szemlélteti.

évf.	témakör	feladatok száma (Tk. + Mf, A–C típus)	onomasztikai feladatok száma	az onomasztikai feladatok aránya a témakörön belül
3.	Közös és saját nevek (3a) Közös név (köznév) vagy saját név (tulajdonnév) (3b)	29	4	14%
4.	A tulajdonnév fajtái	135	17	13%
6.	A tulajdonnevek csoportjai (6.a) A főnév fajtái (6.b) A tulajdonnevek fajtái (6.c)	124	18	14,5%

1. táblázat: A feladattípusok megoszlása a vizsgált témakörökben

Vizsgálatom azt mutatja, hogy az onomasztikai feladatok még a névtani anyagrészekben is kis arányban jelentkeznek (13–14,5%). E témakör esetében is kimagaslóan gyakori a tulajdonnévre vonatkozó ismeretet bővítő (B típus) és a tulajdonnevet tartalmazó feladattípus (C típus), ám legtöbbször ezek is a tulajdonnevek közsavaktól való elkülönítésére fókuszálnak, a lejegyzésükre (nagy kezdőbetűs írásmód) és helyesírásukra (főleg képzővel ellátott alakjaik helyesírására) vonatkozó szabályokat adják át, a következő (3.-os és 4.-es tankönyvekből vett) gyakran ismétlődő felszólításokkal: Figyeld meg a helyesírását!, Ügyelj a helyesírásra!, Írd le helyesen!, Alkoss szabályt írásban!, Alkosd meg a szabályt!

Összegzés

A korábbi kutatások (vö. Hoffmann, 1994; Fercsik és Raátz, 1995, 1996; Liszka, 1996, 1997; Fercsik, 1999; Erdélyi, 2003; Raátz, 2003; T. Somogyi, 2003; F. Lánicz, 2016) kiemelték, hogy a tulajdonnevek vizsgálata nemcsak interdiszciplináris szemléletet követel, de a főnévnek ez a különleges típusa kiválóan alkalmas az alaktani, helyesírási,

jelentéstani, stilisztikai vizsgálatokba való bevonásra is. Erdélyi (2015, 67. o.) azt is hangsúlyozta, hogy a tulajdonnevek ezenkívül a névkultúra iránti fogékonyság kialakítására, illetve a nyelvi illem szabályainak érzékeltetésére is alkalmasak. Vizsgálataim azonban azt mutatják, hogy bár a lehetőség adott a nyelvészeti részterületek összekapcsolására a tulajdonnév által, a névtani témakörök feldolgozása során nagyon csekély valódi onomasztikai információt kapnak a tanulók, ismereteik nagy részét azok köznevektől való elkülönítése, a névkategóriák tipizálása, illetve felismerése, de legfőképpen az egyes típusok helyesírásának gyakorlati kérdései teszik ki. A névtani témakörök tanítása során a névkultúra, a nyelvi illem, a névadási lehetőségek, a névhasználati szabályok megismerése, azaz a nevekhez kapcsolódó, valóban onomasztikai jellegű ismeretek a feladatok tanulsága alapján erősen háttérbe szorultak.

A vizsgált 3 évfolyam 7 tankönyvcsaládjának tulajdonnevekhez kapcsolódó feladatai legnagyobb részben tulajdonnévre vonatkozó ismereteket közvetítő feladatok, elemzésem azt mutatja, hogy még a névtani témakörök esetében sem dominál az onomasztikai feladattípus. A megjelenő onomasztikai jellegű feladatok azonban a vizsgált tankönyvek esetében tematikailag jól egymásra épülnek: míg az onomasztikai feladatok a 3. évfolyamon elsősorban a névtípusokat mutatják be, a 4. évfolyamon erre épülve etimológiai és névhasználati, a 6. évfolyamon pedig már pragmatikai ismeretek is megjelennek.

A feladattípuson belül azonban nem egyenletes az egyes névkategóriákkal kapcsolatos ismeretek megjelenése: néhány komplex, több névtípust felölelő, előbbieken már bemutatott példától eltekintve az onomasztikai feladatok elsősorban a fő névtípusokhoz, a személy- és helynevekhez kapcsolódó ismeretekre koncentrálnak, az intézménynevek, tárgynevek vagy márkanevek például csak igen ritkán jelennek meg ebben a feladattípusban (vö. Takács, 2022). Bár feltétlenül támogatandó az egyéni vagy csoportos kutatómunka, előfordul (pl. a keresztnevek etimológiájához kapcsolódóan), hogy a kutatáshoz olyan forrást (a Ladó-féle *Utónévkönyvet*) nevez meg a taneszköz (Mf. 6.b 13/2.), mely már rég nem tekinthető aktuálisnak, az internetes forráskereséshez pedig nem ad kellő támpontot, holott ekkor jó lehetőség adódna a névadáshoz és névviseléshez kapcsolódó jogi szabályozásra és a keresztnevkincs folyamatos bővülésére is felhívni a figyelmet.

Láthattuk, hogy még azokban az évfolyamokban is, melyekben kiemelt témaként jelenik meg a tulajdonnevekkel kapcsolatos ismeretek átadása, csekély az onomasztikai feladatok aránya, a feladatok 4/5-e ugyanis alaktani, szófajtnai vagy helyesírási ismereteket közvetít a tulajdonnévről vagy az által – ezek azonban nem tekinthetők onomasztikai ismereteknek. Úgy vélem, feltétlenül hasznos lenne a jelen tanulmányban és a *Kecskés* által (2018) kiemelt onomasztikai feladatokat példaként használva névtani feladatgyűjteményt létrehozni, mely segítené a tanárokat az egyes tulajdonnévi típusokhoz kapcsolódó, valóban onomasztikai jellegű ismereteket közvetítő feladatok kiválasztásában. A névtudományi ismeretekről azonban kutatóink kezdetektől fogva hangsúlyozzák azok interdiszciplinaritását és tantárgyköziségét. A névtani ismeretek

tantárgyi integrációját (amin eddig elsősorban az anyanyelvi órákba való integrálását értették) hosszú távon azonban úgy vélem, az segítené elő, ha – hasonlóan a szövegértés fejlesztéséhez – kiemelnénk az anyanyelvi órák és a magyartanárok „feladatai” közül.

Források

- Tk. 3.a = Benkőné Nyíró Judit – Dióssyné Nanszák Andrea – Jegesi Krisztina – Kóródi Bence 2017. *Anyanyelv és kommunikáció 3.* Tankönyv. Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet. Eger.
- Mf. 3.a = Benkőné Nyíró Judit – Dióssyné Nanszák Andrea – Jegesi Krisztina – Kóródi Bence 2017. *Anyanyelv és kommunikáció 3.* Munkafüzet. Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet. Eger.
- Tk. 3.b = Fülöp Mária – Jancsula Vincéné 2022. *Édes anyanyelvem. Nyelvhasználat – szövegalkotás munkatankönyv 3/1.* Oktatási Hivatal. Budapest.
- Tk. 4.a = Benkőné Nyíró Judit – Grófné Salamon Éva – Jegesi Krisztina – Kóródi Bence – Dióssyné Nanszák Andrea 2018. *Anyanyelv és kommunikáció 4. osztályosoknak.* Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet. Eger.
- Mf. 4.a = Benkőné Nyíró Judit – Grófné Salamon Éva – Jegesi Krisztina – Kóródi Bence – Dióssyné Nanszák Andrea 2018. *Anyanyelv és kommunikáció munkafüzet 4. osztályosoknak.* Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet. Eger.
- Tk. 4.b = Fülöp Mária – Szilágyi Ferencné 2016. *Nyelvtan és helyesírás 4. az általános iskola 4. évfolyama számára.* Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet. Budapest.
- Mf. 4.b = Fülöp Mária – Szilágyi Ferencné 2016. *Nyelvtan és helyesírás munkafüzet 4. az általános iskola 4. évfolyama számára.* Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet. Budapest.
- Tk. 6.a = Baloghné Bíró Mária – Baranyai Katalin – Forró Orsolya 2016. *Magyar nyelv 6.* Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet. Eger.
- Mf. 6.a = Baloghné Bíró Mária – Baranyai Katalin 2016. *Magyar nyelv. Munkafüzet 6.* Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet. Eger.
- Tk. 6.b = Sápiné dr. Bényei Rita 2021. *Magyar nyelv tankönyv 6.* Oktatási Hivatal. Budapest.
- Mf. 6.b = Sápiné dr. Bényei Rita 2021. *Magyar nyelv munkafüzet 6.* Oktatási Hivatal. Budapest.
- Tk. 6.c = Kóródi Bence 2021. *Magyar nyelv. Tankönyv a 6. évfolyam számára.* Oktatási Hivatal. Budapest.
- Mf. 6.c = Kóródi Bence 2021. *Magyar nyelv. Munkafüzet a 6. évfolyam számára.* Oktatási Hivatal. Budapest.
- W1 = A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók.
https://www.oktatas.hu/koznevels/kerettantervek/2020_nat

Felhasznált irodalom

- Erdélyi Erzsébet (2003): Az új anyanyelv-tanítási módszerek és a hagyományos névtani ismeretek a tantárgyköziség szolgálatában. In: Fercsik Erzsébet (szerk.), *A nevekről. A névtan oktatása és kutatása az ELTE Tanárképző Főiskolai Kar Magyar Nyelvtudományi Tanszékén 1984 – 2003.*, Krónika Nova Kiadó Kft. Budapest. 204–226.
- Erdélyi Erzsébet (2015): A komplex szemlélet lehetőségei az anyanyelvi nevelésben. In: Szabó Attila (szerk.): *A hit erejével. Pedagógiai Tanulmányok*, Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest. 61–79.
- Fercsik Erzsébet (1999): Nem lehet elég korán kezdeni – névtani ismertek egy anyanyelvi tankönyvcsaládban. *Névtani Értesítő*. 21: 310–313.
- Fercsik Erzsébet és Raátz Judit (1995): Névtani foglalkozások I. *Magyartanítás*. 5: 41–47.
- Fercsik Erzsébet és Raátz Judit (1996): Névtani foglalkozások II. *Magyartanítás*. 1: 34–39.
- Gasparics Gyula (2017): A névtani ismeretek oktatásának szükségességéről a tanítóképzésben. In: Horák Rita (szerk.): *Évkönyv*. Tanulmánygyűjtemény, Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka. 54–64.
- Hoffmann Ottó (1994): Kalandozások a nevek birodalmában. *Magyartanítás*. 4: 27–30.
- Kecskés Judit (2018): Névtudományi ismertek az újgenerációs, 5–12. osztályos Magyar nyelv tankönyvekben. Az újratervezés lehetőségei a nemzeti alaptanterv tervezete tükrében. *Névtani Értesítő*. 40: 13–27.
<https://doi.org/10.29178/NevtErt.2018.1>
- F. Lánicz Éva (2016): Névtudományi ismeretek a magyar nyelvi órán. *Anyanyelv-pedagógia*. 9/4: 47–61.
 Letöltés: <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=653> (2021. 05. 16.)
<https://doi.org/10.21030/anyp.2016.4.4>
- Liszka Gábor (1996): A névtan a 8 osztályos gimnáziumokban. *Módszertani Lapok – Magyar* 3: 32–7.
- Liszka Gábor (1997): A névtan a nyolcosztályos gimnáziumokban. In: B. Gergely Piroska és Hajdú Mihály (szerk.): *Az V. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai*, Budapest. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 209. 513–518.
- Raátz Judit (2003): A névtan szerepe és helye az anyanyelvi nevelésben. In: Katona András, Szombatiné Kovács Margit, Ládi László és Széplaki György (szerk.): *A tanári mesterség gyakorlata. Tanárképzés és tudomány*, Nemzeti Tankönyvkiadó – ELTE Tanárképző Főiskolai Kar, Budapest. 239–245.
- T. Somogyi Magda (2003): Névtan és alaktan. *Névtani Értesítő*. 25: 251–7.
- Takács Judit (2022): Az áru- és márkanevek tárgyalásának jellegzetességei az anyanyelvi taneszközökben. *Anyanyelv-pedagógia*. 2022/4.
<https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=985> (2023. január 25.)